

स्तनको दूधलाई पम्प गरी भण्डार गर्ने

Pumping and Storing Breast Milk

You may need to express or pump breast milk to relieve engorgement, to increase your milk supply or to feed your baby breastmilk with a bottle.

तपाईंले इन्गोर्जमेन्टबाट आराम प्राप्त गर्न, तपाईंको दूधको आपूर्तिलाई बढाउन वा आफ्नो बच्चालाई स्तनको दूध बोतलबाट खुवाउनको लागि स्तनको दूधलाई निचोड्न वा पम्प गर्न आवश्यक पर्न सक्छ।

Why and When to Pump

- **To soften your breasts** if your baby is having trouble latching on.
  - Pump for a few minutes and try your baby at your breast again.
- **To have a milk supply** when your baby is unable to breastfeed or to store breast milk.
  - Pump every 2 to 4 hours through the day and one time at night.
- **To increase your milk supply.**
  - Pump every 2 to 3 hours if you are not breastfeeding, or
  - Pump between feedings as often as you can.
  - Pump on the second breast if your baby only nurses on one side.
- **To prepare to return to work or school.**
  - Pump one time each day, between feedings to store extra milk. Morning is a good time to pump.
  - Pump extra milk and store it at least 2 weeks before your return date.
  - Pump at least every 4 hours when away.

किन र कहिले पम्प गर्ने

- तपाईंको बच्चालाई स्तनपान गर्नमा समस्या भइरहेको छ भने **तपाईंका स्तनहरूलाई नरम बनाउन।**
  - केही मिनिटसम्म पम्प गर्नुहोस् र तपाईंको बच्चालाई फेरि आफ्नो स्तनबाट स्तनपान गराउने प्रयास गर्नुहोस्।
- तपाईंको बच्चा स्तनपान गर्न असक्षम हुँदा वा स्तनको दूध भण्डार गर्नका लागि **दूधको आपूर्ति गर्न।**
  - दिनभरमा प्रत्येक 2 देखि 4 घण्टामा पम्प गर्नुहोस् र रातमा एक पटक पम्प गर्नुहोस्।
- **तपाईंको दूधको आपूर्तिलाई बढाउन।**
  - तपाईंले स्तनपान गराइरहनुभएको छैन भने प्रत्येक 2 देखि 3 घण्टामा पम्प गर्नुहोस् वा
  - तपाईंले सकेसम्म प्रायजसो स्तनपानहरूको बीचमा पम्प गर्नुहोस्।
  - तपाईंको बच्चाले एकतर्फबाट मात्र स्तनपान गर्नुहुन्छ भने दोस्रो स्तनमा पम्प गर्नुहोस्।
- **काम वा विद्यालयमा फर्कनको लागि तयारी गर्न।**
  - अतिरिक्त दूध भण्डार गर्नको लागि स्तनपानहरूको बीचमा प्रत्येक दिन एक पटक पम्प गर्नुहोस्। पम्प गर्नको लागि बिहान राम्रो समय हो।
  - अतिरिक्त दूध पम्प गर्नुहोस् र तपाईंको फर्कने मिति भन्दा कम्तीमा पनि 2 हप्ता अघिसम्म भण्डार गर्नुहोस्।
  - टाढा हुँदा कम्तीमा प्रत्येक 4 घण्टामा पम्प गर्नुहोस्।

Ways to Express Breast Milk

- **By hand**
  - Massage breast toward nipple to express milk.
- **With a pump**
  - There are manual and electric breast pumps.
  - Pump for about 10 minutes on each breast any time you pump.

Getting Started

- Wash your hands with soap and water.
- Have a clean container ready for collecting the milk.
- Find a relaxing position in a quiet spot and think about your baby.
- Massage your breast and take slow easy breaths.
- For privacy while pumping, cover your breasts and pump container with a blanket or towel.

Collecting and Storing Breast Milk

- Use sterile glass bottles, plastic bottles or milk storage bags made for breast milk. Do not use disposable bottle liners because they are too thin.
- Store breast milk in 2 to 5 ounce portions to avoid wasting breast milk.
- Breast milk from different pumpings can be added together if the milk is pumped during the same 24-hour day.

हातद्वारा स्तनको दूध निचोड्ने

- **तरिकाहरू**
  - दूध निचोड्नेका लागि निष्पलतर्फ स्तनको मालिस गर्नुहोस्।
- **पम्पबाट**
  - म्यानुअल र विद्युतीय स्तन पम्पहरू छन्।
  - तपाईंले जुन कुनै समयमा पम्प गर्दा पनि प्रत्येक स्तनलाई लगभग 10 मिनेटसम्म पम्प गर्नुहोस्

सुरु गर्दै

- साबुन पानीले आफ्नो हात धुनुहोस्।
- दूध सङ्कलन गर्नको लागि सफा भाँडोलाई तयार राख्नुहोस्।
- शान्त क्षेत्रमा आरामदायक स्थान फेला पार्नुहोस् र आफ्नो बच्चाको बारेमा सोच्नुहोस्।
- आफ्नो स्तनको मालिस गर्नुहोस् र हल्का सहज तरिकाले सास फेर्नुहोस्।
- पम्पिङ गर्दा गोपनीयताको लागि, आफ्ना स्तनहरू र पम्प गर्ने भाँडोलाई ब्याङ्केट वा टावेलले छोप्नुहोस्।

स्तनको दूध सङ्कलन र भण्डार गर्ने

- स्तनको दूधका लागि बनाइएका स्टेराइल सिसाका बोटल, प्लास्टिक बोटल वा दूध भण्डारणका झोलाहरूको प्रयोग गर्नुहोस्। नष्ट गर्न सकिने बोटल लाइनरहरू एकदमै पातलो हुने भएकोले तिनीहरूको प्रयोग नगर्नुहोस्।
- स्तनको दूधलाई खेर जान नदिन स्तनको दूधलाई 2 देखि 5 आउन्स भागहरूमा भण्डार गर्नुहोस्।
- दूधलाई समान 24 घण्टा दिनको अवधिमा पम्प गरिन्छ भने विभिन्न पम्पिङहरूको स्तनको दूधलाई एकसाथ राख्न सकिन्छ।

- Breast milk should be chilled as soon as possible after it is pumped.
- It is normal for pumped milk to vary in color and thickness.
- Stored milk separates into layers. Cream will rise to the top as the milk warms. Mix the milk layers before feeding.
- If you are not going to use the breast milk within 48 hours after pumping, freeze the milk.
- Always use freshly pumped milk first. Then use refrigerated or frozen milk by the oldest date first.
- If breast milk has a sour or strange smell, throw it away. If there is any doubt, do not use the milk.
- स्तनको दूधलाई पम्प गरिसकेपछि जति सक्दो छिटो चिसो गराउनुपर्छ।
- पम्प गरिएको दूध रङ र बाक्लोपनामा भिन्न हुनु सामान्य हो।
- भण्डार गरिएको दूध लेयरहरूमा छुट्टिन्छ। दूध तताउँदा क्रिम माथि आउँछ। स्तनपान गराउनुअघि दूधका लेयरहरूलाई मिसाउनुहोस्।
- तपाईंले स्तनको दूधलाई पम्पिङ गरेको 48 घण्टाभित्र प्रयोग गर्नुहुँदैन भने, दूधलाई जमाउनुहोस्।
- सधैं पहिले ताजा पम्प गरिएको दूधको प्रयोग गर्नुहोस्। त्यसपछि पुरानो मितिको दूधलाई सुरुबाट प्रयोग गर्ने गरी फ्रिजमा राखिएको वा जमाइएको दूधको प्रयोग गर्नुहोस्।
- स्तनको दूधको अमिलो वा आश्चर्यजनक गन्ध छ भने, त्यसलाई फाल्नुहोस्। कुनै पनि शंका लाग्छ भने, दूधको प्रयोग नगर्नुहोस्।

Handling Fresh Breast Milk

- If you washed your hands well before pumping, fresh milk may remain at room temperature (no warmer than 77°F or 25°C) for use in 4 to 8 hours. If you are not going to use it, store it in the refrigerator as soon as possible.
- Refrigerate milk right away if the room, car or outside air temperature is above 77°F or 25°C. When you are away from home, use a lunch box size cooler with an ice pack to keep milk cool.

ताजा स्तनको दूधलाई ह्याण्डल गर्ने

- तपाईंले पम्पिङ गर्नुभन्दा अघि आफ्ना हातहरू राम्रोसँग धुनुभयो भने, ताजा दूध 4 देखि 8 घण्टामा प्रयोगको लागि कोठाको तापक्रम (77°F वा 25°C भन्दा तातो नभएको) मा राख्न सकिन्छ। तपाईंले त्यसको प्रयोग गर्नुहुँदैन भने, जतिसक्दो छिटो त्यसलाई फ्रिजमा राख्नुहोस्।
- कोठा, कार वा बाहिरको हावाको तापक्रम 77°F वा 25°C भन्दा माथि छ भने दूधलाई तुरुन्तै फ्रिजमा राख्नुहोस्। तपाईं घरबाट टाढा हुँदा, दूधलाई चिसो बरफको प्याक राखेर लन्च बाक्स आकारको कुलरको प्रयोग गर्नुहोस्।

Breast Milk Storage

These guidelines are for a full-term, healthy baby. You may be given different guidelines to follow.

- **Fresh**
  - Store at room temperature (no warmer than 77°F or 25°C) for 4 to 8 hours. If the temperature is higher, cool the milk right away.
  - The milk can be stored in the refrigerator (32 to 39°F or 0 to 3.9°C) for 5 to 7 days.
- **Frozen**
  - Frozen milk can be stored for 3 months in the refrigerator freezer and 6 months in a deep freezer (0°F or -17.8°C).
  - Once thawed, frozen milk can be stored in the refrigerator for 24 hours.

Thawing Frozen Breast Milk

- Thaw frozen milk in a cup of warm water. This takes 5 to 10 minutes.
- You can also thaw frozen milk 8 to 12 hours or overnight in the refrigerator.
- Thawed milk can remain refrigerated but should be used within 24 hours.
- **Do not** thaw breast milk by sitting it on the counter at room temperature.
- **Do not** warm breast milk in a microwave oven. It can change the breast milk and reduce the quality of the milk. Microwave ovens heat the milk unevenly to cause a chance of burning your baby's mouth.
- **Do not** refreeze thawed milk.

यहाँ स्तनको दूधको भण्डारण

यी मार्गदर्शनहरू पूर्णकालीन, स्वस्थकर बच्चाको लागि हो। तपाईंलाई पालना गर्नको लागि भिन्न मार्गनिर्देशनहरू दिइनु सक्छ।

- **ताजा**
  - 4 देखि 8 घण्टासम्मको लागि कोठाको तापक्रम (77°F वा 25°C भन्दा तातो नभएको) मा राख्नुहोस्। तापक्रम उच्च छ भने, दूधलाई तुरुन्तै चिसो गराउनुहोस्।
  - दूधलाई 5 देखि 7 दिनसम्म फ्रिजमा (32 देखि 39°F वा 0 देखि 3.9°C सम्म) राख्न सकिन्छ।
- **जमेको**
  - जमेको दूधलाई रेफ्रिजेरेटर फ्रिजरमा 3 महिना सम्म र डिप फ्रिजरमा 6 महिनासम्म राख्न सकिन्छ (0°F वा -17.8°C)।
  - एकपटक पगालेपछि, जमेको दूधलाई 24 घण्टासम्म फ्रिजमा भण्डारण गर्न सकिन्छ।

जमेको स्तनको दूधलाई पगाल्ने

- जमेको दूधलाई तातो पानीको कपमा पगाल्नुहोस्। यसलाई 5 देखि 10 मिनेटसम्म समय लाग्छ।
- तपाईंले जमेको दूधलाई रेफ्रिजेरेटरमा राखेर 8 देखि 12 घण्टासम्म वा पूरा रातभरी पगाल्न सक्नुहुन्छ।
- पगालेको दूध रेफ्रिजेरेटरमा राखिरहन सकिन्छ तर 24 घण्टाभित्र प्रयोग गर्नुपर्छ।
- स्तनको दूधलाई कोठाको तापक्रममा काउन्टरमा राखेर **नपगाल्नुहोस्**।
- माइक्रोवेभ ओभनमा स्तनको दूधलाई **नतताउनुहोस्**। यसले स्तनको दूधलाई परिवर्तन गर्न र दूधको गुणस्तरलाई घटाउन सक्छ। माइक्रोवेभ ओभनहरूले तपाईंको बच्चाको मुख पोल्न सक्ने सम्भावना हुनेगरी असामान्य रूपमा दूधलाई तातो पार्छन्।
- पगालिएको दूधलाई रिफ्रिज **नगर्नुहोस्**।

Warming Breast Milk

- Remove the milk from the refrigerator just before using.
- Warm the milk by holding the container under warm running tap water or sit it in a bowl of warm water for 5 to 10 minutes.
- Rotate the bottle gently and test the warmth of the milk by placing a drop on the inside of your wrist before feeding your baby.
- Milk left over in the container after a feeding may be offered at the next feeding before discarding. Do not reheat milk that has been heated. Breast milk can safely stand at room temperature for 4 to 8 hours.
- Do not warm breast milk by sitting it on the counter at room temperature.
- Do not warm breast milk in a microwave oven. It can change the breast milk and reduce the quality of the milk. Microwave ovens heat the milk unevenly to cause a chance of burning your baby's mouth.

Talk to your baby's doctor or nurse if you have any questions or concerns.

तातो बनाइएको स्तनको दूध

- प्रयोग गर्नुभन्दा केही अघि दूधलाई रेफ्रिजेरेटरबाट हटाउनुहोस्।
- धाराको तातो पानीमुनी कन्टेनरलाई होल्ड गरेर दूधलाई तातो बनाउनुहोस् वा यसलाई कचौरामा 5 देखि 10 मिनेटसम्म तातो पानीमा राख्नुहोस्।
- विस्तारै बोटललाई घुमाउनुहोस् र आफ्नो बच्चालाई खुवाउनु अघि आफ्नो नाडीमा दूधको थोपा खसालेर कतिको तातो छ भनी जाँच गर्नुहोस्।
- खुवाएपछि कन्टेनरमा बाँकी दूध नष्ट गर्नुअघि अर्कोपल्ट फेरी खुवाउन सकिन्छ। तातो पारिएको दूधलाई फेरि नतताउनुहोस्। स्तनको दूध 4 देखि 8 घण्टासम्म कोठाको तापक्रममा सुरक्षित रहन सक्छ।
- स्तनको दूधलाई कोठाको तापक्रममा काउन्टरमा राखेर नतताउनुहोस्।
- स्तनको दूधलाई माइक्रोवेभ ओभनमा नतताउनुहोस्। यसले स्तनको दूधलाई परिवर्तन गर्न र दूधको गुणस्तरलाई घटाउन सक्छ। माइक्रोवेभ ओभनहरूले तपाईंको बच्चाको मुख पोल्ल सक्ने सम्भावना हुनेगरी असामान्य रूपमा दूधलाई तातो पार्छन्।

तपाईंसँग कुनै प्रश्न वा चिन्ताहरू छन् भने आफ्नो बच्चाको चिकित्सक वा परिचारिकासँग कुराकानी गर्नुहोस्।